

SOUHRN

Disertační práce pojednává o společenstvech krytenek nacházejících se v pěti ledovcových jezerech Národního parku Šumava a ve vodní nádrži Lipno s ohledem na jejich charakteristiku a distribuci v závislosti na různorodosti prostředí. Smyslem práce je nalezení příčinných vztahů výskytu krytenek v přírodě, které by byly využitelné pro rekonstrukci fosilních společenstev v paleoekologii. Krytenky (Thecamoebina) jsou skupina sladkovodních prvoků, jejichž společnými znaky jsou amoeboidní buňka s pseudopodii různého druhu a pevná organická nebo anorganická schránka jednoduchého kloboukovitého či vakovitého tvaru. Práce se zabývá krytenkami s anorganickou schránkou, neboť mají lepší schopnost fosilizovat. Krytenky se v oblastech monitoringu přírodních změn v 21. století a biogeografie prezentují jako slibný taxon. Ve fosilním záznamu mohou být nositelem užitečných informací o sladkovodním bentickém paleoprostředí. Druhové složení subrecentních společenstev je citlivé na člověkem podmíněné změny jezerního prostředí jako je acidifikace a eutrofizace jezer, skupina se ukazuje být dobrým indikátorem změn prostředí.

V šumavských jezerech byl v roce 2002 odebrán povrchový sediment o mocnosti cca 1 cm, v nalezených 44 společenstvech bylo určeno celkem 12 druhů krytenek. Nejčastějšími druhy byli *Diffugia globulus*, *Diffugia oblonga* a *Centropyxis orbicularis*. Obecně jsou nalezená společenstva málo početná a jejich chudší druhové složení ukazuje na nepříliš optimální životní podmínky, které pravděpodobně souvisí s acidifikací jezer. Zároveň bylo provedeno srovnání nalezených taxonů s daty týkajícími se Černého a Čertova jezera uvedenými v práci Frič a Vávra (1898), výsledkem je šest nových druhů nalezených v roce 2002 (*Euglypha acanthopora*, *Centropyxis orbicularis*, *Centropyxis constricta*, *Diffugia viscidula*, *Nebela dentistoma*, *Pontigulasia compressa*).

V Lipně bylo odebráno v letech 2000, 2001 a 2003 celkem 13 povrchových vzorků o mocnosti 1 cm a též 16 podpovrchových vzorků. Úhrnem zde bylo určeno 13 druhů, nejhojnějšími byli *Centropyxis orbicularis*, *Centropyxis aculaeta* a *Diffugia oblonga*. Fauna krytenek Lipna je ve srovnání se společenstvy z jezer diverzifikovanější a vzhledem k bohatšímu druhovému zastoupení také zdravější, i když nepříliš vysoká početnost společenstev též ukazuje na možný stresující faktor. Společenstva v hlubších vrstvách sedimentu (celkem v hloubkách 5-90 cm) byla druhově i početně výrazně chudší, významnou

rolí zde zřejmě hrají dosud nepříliš detailně prozkoumané schopnosti schránek odolávat diagenetickým změnám.

Krytenková společenstva ze Šumavy byla porovnána s jezerní faunou jiných světových jezer. Významným rozdílem je dominance druhu *Diffflugia globulus* a zastoupení druhů *Centropyxis orbicularis* a *Trigonopyxis arcuata*. Zajímavým se ukazuje též uniformní morfologie druhu *Centropyxis orbicularis*. Je to druh pro Lipno charakteristický, je zde hojně nalézán a významné zastoupení má i v jezerech. V literatuře však jsou údaje o něm velice kusé.

V disertační práci bylo dále diskutováno složení a velikost schránek, velikost a charakter aglutinovaných zrn, případná encystace a také proměnlivost společenstev v homogenním prostředí na malé ploše do 1 m², která se projevila velmi málo.

Vzhledem k paleoekologickému využití této skupiny organismů patří mezi důležité diskutované parametry zejména trofie, hodnota pH, množství fytoplanktonu a typ sedimentu. Zpracovaná studie naznačila, že tyto proměnné mohou mít na složení společenstev krytenek vliv.

Klíčová slova: krytenky, Šumava, ledovcová jezera, aktuoeekologie, statistická analýza